
Wat te doen na
het overlijden van uw partner

Als we afscheid moeten nemen van onze dierbaren

Wanneer onze partner overlijdt, worden we als mens diep getroffen. Of hij/zij lang ziek geweest is dan wel plotseling is heengegaan, de dood van een geliefde overvalt ons altijd.

Gelukkig kunnen we altijd samen met familie en vrienden mooie herinneringen ophalen, we kunnen altijd troost en steun vinden bij elkaar. Maar door het overlijden van een geliefde moeten we meteen ook een hele reeks administratieve en praktische zaken in orde brengen. Soms zijn we te zeer overstuur om de dingen efficiënt aan te pakken.

Of we weten niet wat er dringend is en wat kan wachten. Misschien zijn we bang een belangrijke formaliteit over het hoofd te zien. In dit inlichtingenblad vindt u de meest belangrijke zaken die deels voor, als na de uitvaartplechtigheid in orde moeten gebracht worden.

In dit inlichtingenblad vindt u een globaal overzicht van de belangrijkste zaken die u zeker niet mag vergeten. Als u dan nog specifieke informatie nodig hebt neemt u best contact op met de nodige instanties. Zij zullen dan een afspraak maken, of u telefonisch verder helpen.

Voor u verder gaat

- Contact opnemen met de bank

Als er een overlijden is dan is het belangrijk eerst en vooral de bank te verwittigen. De erfgenamen van de overledene moeten alle bankinstellingen informeren waarbij de overledene was aangesloten. Niet iedereen is helemaal op de hoogte van de bankzaken van zijn/haar partner. De Belgische Vereniging van Banken en Beursvennootschappen kan u helpen bij het opzoekingswerk (www.febelfin.be).

Zodra de bank op de hoogte is van een overlijden worden alle tegoeden van de betrokkene én van de wettige echtgenoot of echtgenote (ongeacht het huwelijksstelsel) geblokkeerd en een eventuele kluis verzegelen. Eventuele volmachten die uw partner aan anderen heeft gegeven, zijn niet langer geldig. De bank moet een lijst met al deze tegoeden opstellen en aan de Administratie der Registratie, die zich met de successie bezighoudt, overmaken.

Later wordt op basis van deze lijst nagekeken of alles is opgenomen in de aangifte van de nalatenschap. Door de blokkering wordt ook vermeden dat er nog sommen worden afgehaald zonder de toestemming van alle erfgenamen van uw partner.

- Wat blijft er mogelijk wanneer de banktegoeden geblokkeerd zijn?

U kan slechts onder bepaalde voorwaarden geld van de rekening(en) halen:

- De bank kan betalingen verrichten voor kosten die ontegensprekelijk uit de nalatenschap voortkomen (ziekenhuisfacturen, begrafenis kosten,...)

- Sinds september 2009 kunnen echtgenoten of wettelijk samenwonenden bij het overlijden van hun partner gemakkelijk een voorschot krijgen. Deze "bevrijdende betaling" mag niet meer bedragen dan de helft van dat saldo, met een maximum van 5.000 euro. Wie toch meer afhaalt, riskeert ernstige sancties.

- Storting op de rekening(en) blijven altijd mogelijk.

- U kunt ook een nieuwe rekening openen op uw naam, die niet zal worden geblokkeerd.

Op het moment dat de bank de tegoeden vrijgeeft, moeten alle erfgenamen in persoon of via volmacht aanwezig zijn. Woont een van de erfgenamen niet in België, dan komen de tegoeden pas vrij na toestemming van de Administratie der Registratie.

Voor een kluis kan worden gedeblokkeerd, moet er eerst een officiële inventaris worden opgemaakt van de inhoud. Dat gebeurt hetzij door een medewerker van de bank hetzij door een notaris. De inventaris moet worden ondertekend door de erfgenamen en eventueel door de afgevaardigde van de Administratie der Registratie. Als de overleden persoon daadwerkelijk een kluis bezit bent u ook verplicht met een notaris te werken.

Wat u zeker dient te vermijden:

Wanneer uw partner stervende is, is het leegmaken van bankrekeningen om na het overlijden over voldoende cash geld te beschikken absoluut geen goed idee. Het is zelfs verboden omdat u uzelf verdacht maakt van het willen ontduiken van successierechten.

Belangrijke keuze..

Na het overlijden van u geliefde moet u veel keuzes maken, één van de keuzes die er bovenuit steekt is het kiezen of u alles alleen gaat doen, of u beroep gaat doen op een notaris.

U bent helemaal vrij in de keuze. Het gemakkelijkste is beroep doen op een notaris waar uw partner en u al eerder bij te rade gingen, of eventueel een andere bekende.

- Een notaris aanstellen

Een notaris beschikt over alle specifieke kennis in verband met de nalatenschap van uw partner. In eerste instantie gaat hij na of uw partner laatste wilsbeschikkingen heeft nagelaten in een testament.

Er zijn verschillende mogelijkheden:

- Uw partner heeft een notarieel testament laten opstellen: een openbaar testament dat voor de notaris, in aanwezigheid van twee getuigen is verleden. Uw notaris kan meteen aan de slag om de inhoud van het testament kenbaar te maken en de erfopvolging vast te stellen.
- Zelfs wanneer er niets bekend is over een testamentaire schikking van uw partner zal iedere notaris via het Centraal Register der Testamenten nagaan of er eventueel een notarieel testament op zijn /haar naam is opgemaakt.
- Uw partner heeft geen testament nagelaten. De erfopvolging verloopt volgens de gebruikelijke wettelijke bepalingen.

De notaris verzamelt alle nodige informatie om de volledige inhoud van de nalatenschap te bepalen. Hij geeft u en eventuele andere erfgenamen advies over de gevolgen van het aanvaarden van de nalatenschap en over de mogelijkheid die te

weigeren of te aanvaarden onder voorrecht van boedel- beschrijving (bijvoorbeeld wanneer er veel schulden zijn).

Tenslotte kan de notaris u helpen met de aangifte van de nalatenschap bij de fiscus en de vereffening en verdeling van de nalatenschap. Maar daarvoor heeft u enkele maanden de tijd.

Wat kost het?

Voor het opstellen van een notariële akte waarbij de notaris optreedt als openbaar ambtenaar, zijn de honoraria opgenomen in een Koninklijk Besluit. Hierin worden 13 verschillende tarieven vermeld, toepasselijk op verschillende notariële akten.

Deze wettelijk vastgestelde tarieven moet iedere notaris eerbiedigen. Hij mag geen hoger honorarium aanrekenen en ook geen kortingen toestaan. De kosten dienen betaald te worden ten laatste bij de ondertekening van de akte.

Naast het ereloon zijn in de tarieven ook de registratie- en administratiekosten begrepen. Van het honorarium dient de notaris de algemene kosten van zijn kantoor te betalen alsook het loon van zijn medewerkers. In vele gevallen zult u zonder vergoeding raad kunnen bekomen voor talrijke nevenaspecten.

Welke instanties inlichten...

Als u één van onderstaande instanties verwittigd zal er vrijwel altijd gevraagd worden om een overlijdensakte voor te leggen. Deze kan u verkrijgen op de gemeente waar u woonachtig bent. Maar in de meeste gevallen zal u de overlijdensakte krijgen van de begrafenisondernemer waarmee u contact hebt opgenomen.

- *Indien uw partner met pensioen was*

In dit geval hoeft u niets te doen. De gemeente waar uw partner woonde, brengt de dienst Pensioenen automatisch op de hoogte van het overlijden.

- *Het ziekenfonds*

Ook bij het ziekenfonds moet u een uittreksel uit de overlijdensakte binnenbrengen. Tegelijk kunt u de SIS-kaart van uw partner afgeven. Het ziekenfonds past meteen uw hoedanigheid van verzekerde aan (u bent nu weduwe, weduwnaar, alleenstaande). Ook op uw SIS-kaart komen de nieuwe gegevens. U heeft nu misschien recht op een verhoogde tegemoetkoming voor gezondheidszorgen, afhankelijk van uw bruto-jaarinkomen.

- *De werkgever*

Indien uw partner als loontrekkende werkte moet de werkgever zo snel mogelijk worden ingelicht van het overlijden. Hij zal u een uittreksel uit de overlijdensakte vragen. Voorts zorgt hij ervoor dat alle verschuldigde lonen (tot op de dag van het overlijden), vakantiegelden en premies worden uitbetaald.

- *De boekhouder*

Indien uw partner als zelfstandige werkte, moet het overlijden onder meer gemeld worden aan het sociaalverzekeringsfonds, de BTW-administratie, de griffie van de Rechtbank van Koophandel en de directe belastingen. De boekhouder van uw partner kan u hierbij wellicht adviseren. Hij kan ook contact opnemen met klanten en schuldeisers en advies geven over wat er met de zaak van de overledene moet gebeuren.

- *Indien uw partner een vervangingsinkomen had*

De instelling die de uitkering uitbetaalde, moet in dit geval worden ingelicht. Dat kan onder meer de werkloosheidskas, het ziekenfonds of het OCMW zijn.

- *De Directie voor Inschrijving van Voertuigen (DIV)*

Als uw partner een auto of een ander motorvoertuig had, moet de kentekenplaat ervan teruggestuurd worden aan de Directie voor Inschrijving van Voertuigen (DIV). Wanneer u de auto van uw partner wenst te houden, kunt u de kentekenplaat overnemen indien u getrouwd of wettelijk samenwonend was. Ook in dat geval dient u de DIV op de hoogte te stellen zodat de wagen op uw naam kan worden ingeschreven.

- *De verzekeringsmaatschappij(en)*

De lijst van verzekeringen die uw partner mogelijk had, kan lang zijn. Iedere verzekeringsmaatschappij waarbij uw geliefde een verzekering afgesloten had, moet worden ingelicht. Tenslotte kan uw partner ook specifieke verzekeringen gehad hebben waarvan u nu bij zijn/haar dood de begunstigde bent (overlijdensverzekering, levensverzekering, ongevallenverzekering, schuldsaldoverzekering, groepsverzekering).

Wanneer u contact opneemt met de verzekeringsmaatschappij zullen zij verder het nodige doen om te zorgen dat uw rechten worden gewaarborgd. Meestal zal ze hiervoor een uittreksel uit de overlijdensakte vragen.

Mogelijke verzekeringen

- Overlijdensverzekering
- Schuldsaldoverzekering
- Groepsverzekering
- Rekeningverzekering
- Pensioensparen
- Autoverzekering
- Familiale verzekering
- Reisverzekering
- Levensverzekering
- Ongevallenverzekering
- Verzekering gewaarborgd inkomen
- Beleggingsverzekering
- Woningverzekering
- Hospitalisatieverzekering
- Beroepsverzekering
- Verzekering huispersoneel

Andere diensten die verwittigd moeten worden

Electriciteit, Gas, Water, Telefoon, Gsm, TV, Internet en andere nutsvoorzieningen, Leningen, Verhuurmaatschappij, Domiciliëringen, Bestendige opdrachten

Diverse uitkeringen: oa Kinderbijslag, invaliditeitsvergoeding, arbeidsongeval, beroepsziekte

Abonnementen - Lidmaatschappen

Na de uitvaartplechtigheid

- De aangifte van de nalatenschap

Ter herinnering:

u bent vrij om de nalatenschap te weigeren of te aanvaarden onder voorrecht van boedelbeschrijving. Dit kan het geval zijn wanneer u vreest dat de schulden hoger zijn dan de activa. Aarzel niet om advies te vragen aan uw notaris die u kan adviseren bij het nemen van deze beslissing.

De aangifte van de nalatenschap is een wettelijke verplichting die de overheid in staat moet stellen de erfgenamen van de overledene erfenisrechten te doen betalen. Alle wettelijke erfgenamen en algemene legatarissen (personen die in een testament als algemeen erfgenaam zijn aangeduid) moeten zo'n aangifte indienen. Zij kunnen dat ieder afzonderlijk doen, maar meestal wordt één gezamenlijke aangifte opgesteld.

U heeft hiervoor vier maanden de tijd. Er is geen verplichting hierbij een beroep te doen op een notaris, maar zijn gespecialiseerde kennis kan een grote hulp zijn in deze toch wel ingewikkelde materie. Wanneer u afstand doet van de erfenis (bijvoorbeeld omdat er veel schulden zijn) hoeft u geen aangifte in te dienen. In de aangifte worden zowel de activa als de passiva van uw partner opgesomd.

Activa:

- alle eigen goederen van de overledene (bv.: kledij, ...)
- zijn/haar aandeel van de huwelijksgemeenschap, indien u met gemeenschap van goederen bent gehuwd (bv.: woonhuis, banktegoeden, auto's, meubelen, ...)
- het kapitaal van zijn/haar levensverzekering
- de schenkingen die uw partner in de laatste drie jaar voor het overlijden heeft gedaan
- daarnaast moeten er, onder bepaalde voorwaarden, goederen worden aangegeven die zich niet (meer) in de nalatenschap bevinden zoals levensverzekeringen die zijn afgesloten door de overledene ten gunste van de langstlevende of niet-geregistreerde schenkingen die zijn gebeurt in de 3 jaar voor het overlijden

Passiva:

- de uitvaartkosten
- alle schulden die bestaan op het ogenblik van overlijden (bv.: kosten van de laatste ziekte, saldo van kredieten en leningen, facturen van electriciteit, ...)

- *Belastingaangifte*

Ook in het jaar van zijn/haar overlijden en het daaropvolgende jaar moet er nog een belastingaangifte gebeuren van de inkomsten van uw partner. Indien er nog bijkomende belastingen moeten worden betaald, worden die uit de erfenis gehaald.

Als uw partner recht had op een teruggave vanwege de staat, zal dat bedrag ook deel uitmaken van de erfenis. Wanneer uw partner overlijdt voor de gebruikelijke datum waarop de belastingaangifte moet worden ingediend, heeft u altijd vijf maanden de tijd om deze fiscale formaliteit te vervullen.

Waar u recht op hebt

- Aanvragen van een overlevingspensioen

Om in aanmerking te komen voor een overlevingspensioen moet u aan de volgende voorwaarden voldoen:

- minstens 45 jaar oud zijn
- minstens één jaar wettig gehuwd zijn (er zijn enkele uitzonderingen)
- geen vervangingsinkomen hebben of beroepsactiviteit uitoefenen behalve die waarvoor cumul toegestaan is

Indien uw echtgenoot/echtgenote vroeger actief was als loontrekkende of zelfstandige maar intussen al op pensioen was, hoeft u zelf geen aanvraag in te dienen. De gemeente stuurt een uittreksel uit de overlijdensakte naar de bevoegde dienst door en u krijgt het overlevingspensioen automatisch uitbetaald.

Als uw partner op het moment van zijn/haar overlijden zelf nog aan het werk was als loontrekkende of zelfstandige, moet u wel een aanvraag doen voor een overlevingspensioen. Dat doet u bij uw gemeentebestuur.

Bent u weduwe/weduwenaar van een ambtenaar of gepensioneerde ambtenaar, dan moet u in ieder geval zelf een overlevingspensioen aanvragen. U kunt daarvoor terecht bij de Pensioendienst van de Overheidssector (PDOS) of bij de overheidsdienst waarvoor uw partner werkte. Voldoet u als langstlevende echtgeno(o)t(e) niet aan alle voorwaarden voor een overlevingspensioen, dan kunt u in sommige gevallen toch gedurende 12 maanden genieten van een tijdelijk overlevingspensioen. Sinds enkele jaren kan het overlevingspensioen ook gecombineerd worden met beperkte beroepsactiviteiten (er is wel een plafond van toegelaten inkomsten vastgelegd).

U moet die activiteiten wel officieel aangeven bij de pensioendienst. Wanneer u een uitkering (wegens ziekte, werkloosheid...) ontvangt, kunt u deze eenmalig gedurende 12 maanden cumuleren met een overlevingspensioen.

Nota's

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

Bronnen

www.notaris.be
www.inmemoriam.be
www.febelfin.be
www.cm.be
www.financien.belgium.be

